

MATIJA MURKO (1861-1952),

slovenski literarni zgodovinar, etnolog, slavist in urednik, se je šolal na Destrniku, Ptuj in v Mariboru. Na Dunaju je študiral germanistiko in slavistiko. Po doktoratu se je študijsko izpopolnjeval v Moskvi. Predaval je slovensko filologijo na Univerzi v Gradcu, Filozofski fakulteti v Leipzigu in v Pragi. Bil je eden od ustanoviteljev Slovenskega inštituta in član številnih slovenskih akademij, leta 1951 je postal častni doktor ljubljanske univerze. Nепrecenljiv je njegov prispevek raziskav in spisov s področja literarne zgodovine, etnologije ter njegove jezikoslovne in književne razprave. Velja za enega prvih utemeljiteljev slovenske etnološke misli, saj je leta 1896 pozval rojake, naj začnejo zbirati etnološko gradivo. Profesor Matija Murko je služboval v tujini in tam se nahaja tudi večina njegove strokovne zapuščine. Po njem je poimenovana Murkova nagrada, ki se podeljuje za izjemne etnološke, znanstvene in raziskovalne dosežke posameznikov. Nagrado podeljuje Slovensko etnološko društvo.

Moj rojstni dom je lesen, pobeljen z apnom, s stanovanjskimi in gospodarskimi deli pod slamnato streho. Spredaj je bila »hiša«, poleg nje predsoba »priklet« in kuhinja, naprej klet s posteljami za sestre, s kadmi za zelve in za zaloge živeža, nadalje »klečaja« za različno orodje, hlev - »štala«, »gumno« in v pravem kotu prostor za vozove, gospodarsko orodje in listje za nasteljo v hlevu - »listnjak«. (Matija Murko)

IVAN POTRČ (1913-1993)

je bil plodovit pisatelj, eden izmed vodilnih predstavnikov socialnega realizma in tudi največkrat nagradjeni pisatelj svojega časa. Med najpomembnejša priznanja, ki jih je prejel za svoje ustvarjanje, je bilo priznanje AVNOJ-a. Bil je dvakratni Prešernov nagradenec, leta 1947 za dramsko delo Kreflova kmetija, leta 1955 pa za roman Na kmetih. Po romanu je bil leta 1970 posnet film Rdeče klasje, ki je na Puljskem filmskem festivalu prejel zlato areno za najboljši film. Zlato odličje mu je podelilo Društvo novinarjev Slovenije, Prešernova družba ga je izvolila za častnega člana, leta 1988 ga je mesto Ptuj proglasilo za častnega občana. Bil je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, leta 1977 je postal izredni, leta 1983 pa redni član. Leta 1993, v letu, ko je pisatelj umrl, se je knjižnica poimenovala po njem. Poročen je bil z mladinsko pisateljico Branko Jurca. Danes Knjižnica Ivana Potrča Ptuj hrani del knjižne in rokopisne zapuščine obeh pisateljev.

Branka Jurca in Ivan Potrč

Več o poti si lahko preberete na:

www.knjiznica-ptuj.si

Založila: Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, zanj Milena Doberšek
Besedilo: Viktorija Dabič, Božena Kmetec - Friedl, Miran Ritonja
Foto: Črtomir Goznic, arhiv KIP Ptuj, arhiv Zreli vedež,
Zbirka upodobitev znanih Slovencev NUK
Oblikovanje: Primož Potočnik
Tisk: Vita reklame
Naklada: 500 izvodov
Ptuj, december 2021

PTUJSKE KULTURNE POTI

PO POTI IVANA POTRČA IN MATIJA MURKA

O POTI

Kulturna pot Po poti Ivana Potrča in Matija Murka je nezahtevna in sproščujoča pohodna pot, ki se prične pred Knjižnico Ivana Potrča na Prešernovi ulici na Ptuju in poteka v Štuke mimo Potrčeve rojstne hiše ter naprej prek Mestnega Vrha do Murkove rojstne hiše na Drstelji. Pot traja okoli štiri ure ali več.

Na svetu smo, tudi ti, dragi bralec, da bi za ljudi živeli. Drugih takih radosti v tem življenju ni; v najtežjih časih pa smo, jaz in tudi ti, sami; sami tako zelo, da je hudo - vseeno pa to ni tisto, kar je najhuje. Najhuje, kar boli in peče, pa je izgubljena vera v človeka. Kdor za druge živi, lahko nase in na samoto pozabi. Ne prestane pa boleti nesreča bližnjega - nesreča zato, ker si izgubil vero vanj, ker se je zase zbal. Neznansko moraš prestat, da to preboliš. (Ivan Potrč)

KNJIŽNICA IVANA POTRČA

Vabimo vas, da si najprej ogledamo našo najlepšo knjižnico. Pot nadaljujemo mimo starih zaporov, kjer je danes uprava Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož, gremo mimo Sončnega parka (spomenik Matiji Murku) in sledimo markacijam, ki nas pripeljejo na Vičavsko pot. Nadaljujemo lahko po njej, lahko pa se vzpnemo na Panoramo in si ogledamo postavitev rimskih replik na Panorami, kjer je bil nekoč rimski forum. Vrniti se moramo na Vičavsko pot in nekaj časa hodimo po njej. Kmalu pridemo do križišča, kjer nas Ulica Vide Alič povede strmo navzgor in kmalu zavije levo na Klepovo ulico. Občudujemo nove hiše, ki se poskušajo skriti med lepo ohranjene starejše domačije. Cesta zavije v gozd in doseže Sovretovo ulico, po kateri zavijemo desno. (Ulica je dobila ime po znamenitem klasičnem filologu Antonu Sovretu, ki je nekaj let služboval na ptujski gimnaziji. Njegova prevoda Iliade in Odiseje, klasični grški deli, sta nastala na Ptuju. Branju teh besedil se bomo morali še posvetiti ob kakšni drugi priložnosti.)

PO GREBENU,

kjer vodi pot, se nam na desni onstran potoka Grajena prikažejo grebeni Mestnega Vrha, na levi pa se nam odpre pogled proti jugu na Haloze, Donačko goro, Macelj in Boč ter hribe onstran meje. Prostrano Dravsko polje zamejujejo Boč, Konjiška gora in Pohorje, ob lepem vremenu pa se v daljavi zasvetlikajo beli vršaci Kamniško-Savinjskih Alp. Bodimo pozorni na markacije, ki nas kmalu povabijo v gozd, skozi katerega dosežemo cesto, ki nas pripelje v dolino potoka Grajene. Prečkamo cesto, kjer nas pozdravi informativna tabla SLOVENSKE PISATELJSKE POTI z vrisanimi rojstnimi hišami slovenskih pisateljev. Prišli smo do Potrčeve rojstne hiše v Štukih s spominsko ploščo pisatelju Ivanu Potrču.

DO HERBERSTEINOVE HIŠKE

Pot nadaljujemo po pločniku do prvega križišča, kjer zavijemo desno proti Mestnemu Vrhu do daleč vidnega »štoka«. Tam zavijemo okrog hiše na pot, ki nas po nekaj metrih pripelje do prijazne Herbersteinove hiške. Lahko si jo ogledamo, saj je ohranjena kot kulturni spomenik lokalnega pomena. Pot nadaljujemo mimo hiške po asfaltni cesti navkreber ob robu gozda. Pred vinogradi zavijemo desno v gozd (kažipot!) in pridemo na travnik. Gremo do križa, prečkamo glavno cesto in se spustimo mimo gostilne Lacko do Drstelje. Na pročelju hiše št. 13 je vzidana spominska plošča, ki jo je postavilo Slovensko etnološko društvo. Lepa, skrbno urejena hiša je obnovljena, stara je namreč pogorela še za časa pisateljevega življenja. Novi lastnik gospod Ivan Žumer ureja spominski etnološki muzej in zbira predmete, ki so bili nekoč značilni za življenje na kmetih.

2. JANUAR

Vračamo se mimo kmečkega turizma Lacko, kjer se lahko ustavimo. Sledimo markacijam, ki nas privedejo do Elsbacherjevega štoka, kjer lahko uživamo ob nepozabnih razgledih. Spustimo se do Elsbacherjeve kapele ob cesti med vinogradi, nato pa se vzpnemo na Gomilo (352 m) do »klopce ljubezni«, ene od 34 ljubezenskih klopč po Sloveniji. Po vinogradu se spustimo do markacije in pridemo v eni uri do Šolskega centra Ptuj. Našo pot bomo zaključili na starem ptujskem pokopališču, kjer je danes spominski park. Tu so pokopani: slovenski jezikoslovec Oroslov Caf, pisatelj in ptujski župan Alojz Remec, zgodovinar Viktor Skrabar. Pridružite se na našem tradicionalnem pohodu 2. januarja, ki je organiziran ob obletnici rojstva Ivana Potrča.

Knafelčeva markacija

Avtor markacije je Alojz Knafelc (1859-1937), kartograf in planinec, ki je bil kot risar in označevalec zaposlen pri železnici, vse življenje pa je bil tudi aktiven član Slovenskega planinskega društva.

KULTURNA DEDIŠČINA

Na domačiji živi pisateljeva nečakinja gospa Marija Kokol. Spoznala je, da je prevzela poslanstvo, ki bo obvarovalo plemenito dediščino pisatelja, saj je temu kraju postavil neizbrisen spomenik. Po nekaj ujmah, ki so prizadele domačijo, se je gospa Marija odločila poskrbeti, da bo domačija urejena, zato je obnovila gospodarsko poslopje in na novo postavila »koruzjak«, shrambo za spravilo koruze. Čeprav ga danes več ne potrebuje, se je odločila, da bo ohranila ta etnografski objekt v dokaz spoštovanja kulturne dediščine. Tako je nehote postala tudi kulturna delavka, saj se na domačiji ustavljajo šolarji in naključni turisti, ki bi radi izvedeli kaj več o življenju nekoč.

